

Bortvisningsaken

IJ-nr 2009-24

LH-2010-44286

Lydighetsplikt. Politiloven §5. Ytringsfrihet.

Instans: Hålogaland lagmannsrett - Dom.
Dato: 2010-09-03
Publisert: LH-2010-44286
Sammendrag: Lydighetsplikt. Politiloven §5. Ytringsfrihet. Lagmannsretten forkastet anke over lovanvendelse for brudd på politiloven §30 nr. 1, jf. §5. Forgjeves anført at vedkommende, i kraft av være journalist, hadde rett til å unnlate å etterkomme politiets pålegg om å forlate stedet.
Saksgang: Øst-Finnmark tingrett TOSFI-2009-118063 - Hålogaland lagmannsrett LH-2010-44286 (10-044286AST-HALO).
Parter: Troms og Finnmark statsadvokatembeter (Statsadvokat Torstein Hevnskjel) mot A (Advokat Per Steinhaug Johannessen).
Forfatter: Lagdommer Stig-Ole Haug. Lagdommer Inger Lyng. Lagdommer Tonje Fisknes.

Saken gjelder brudd på lydighetsplikten etter politiloven §5.

Østfinnmark politidistrikt utstedte 16. november 2008 forelegg mot A, f. *.*.1953, for overtredelse av politiloven §30 nr. 1, jf. §5. Forelegget ble ikke vedtatt, og i medhold av straffeprosessloven §268 ble A satt under tiltale ved Øst-Finnmark tingrett for overtredelse av Politiloven §30 nr. 1 jf. §5 for å unnlatt straks å rette seg etter pålegg, tegn eller øvrige signaler gitt av politiet.

Grunnlag:

Søndag 16. november 2008 kl. 02.35 i Parkveien 6 i Sør-Varanger unnlot han å fjerne seg fra stedet til tross for at politiet gjentatte ganger hadde gitt ham pålegg om å fjerne seg.

Øst-Finnmark tingrett avsa 2. desember 2009 dom med slik domsslutning:

1. A, født *.*.1953, dømmes for overtredelse av politiloven §30 nr 1 jf §5 til å betale en bot til statskassen på kr 6000, subsidiært 12 dager fengsel.
2. A, født *.*.1953, dømmes til å betale sakskostnader med kr 2 500.

A har erklært anke over dommen. Anken gjelder saksbehandlingen - sorenskriverens habilitet - og lovanvendelsen under skyldspørsmålet. Hålogaland lagmannsrett besluttet 22. mars 2010 å henvise anken for så vidt gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet til ankeforhandling. Anken over saksbehandlingen ble nektet fremmet.

Ankeforhandling ble holdt 3. september 2010 i Tromsø. A var lovlig stevnet til ankeforhandlingen, men møtte ikke. Hans nærvær ble ikke ansett nødvendig av verken forsvarer, aktor eller retten. Det ble foretatt slik dokumentasjon som rettsboken viser.

Forsvareren nedla påstand om at tiltalte frifinnes, subsidiært at tingrettens dom oppheves. Han gjorde i hovedsak gjeldende:

Tingretten har ikke lagt til grunn annet enn at A var på stedet og tok frem mobiltelefonen for å filme pågripelsen av en annen person. A kan ikke holdes ansvarlig for hva andre i det løst sammensatte følget han var en del av, foretok seg. A opplyste til polititjenestemennene at han

var journalist, og han var i sin fulle rett til å benytte seg av den informasjonsfrihet som mediene tilkommer, jf. Grunnloven §100. Mediene har en viktig kontrollfunksjon, og den lar seg ikke oppfylle dersom politiet etter sitt eget forgodtbefinnende kan bortvise journalister fra stedet. Polititjenestemennenes ubehag for at pågripelsen ble filmet må vike for de tungtveiende samfunnshensyn som beskytter A og andre i tilsvarende situasjon.

Aktor nedla påstand om at anken forkastes, og gjorde i hovedsak gjeldende:

Da A kom til stedet, var politiet i ferd med å utføre en rettmessig tjenestehandling. Ut fra situasjonen hadde tjenestemennene en rimelig, fornuftig grunn til å be A og de andre om å fjerne seg i medhold av politiloven §5. Påtalemyndigheten bestrider ikke medienes rett til nyhetsdekning, men i dette tilfellet var A en av flere i en gruppe som bidro til å forstyrre politiet, og kan derfor ikke påberope seg ytringsfriheten eller annet som straffrihetsgrunn. Han måtte rette seg etter pålegget som enhver annen. At han eventuelt mente å ha rett til ikke å følge pålegget, er ikke en unnskyldelig rettsvillfarelse.

Lagmannsretten har kommet til at anken skal forkastes, og bemerker:

Lagmannsretten skal prøve tingrettens lovanvendelse, og må i denne forbindelse bygge på det faktum som tingretten har funnet bevist. Tingretten har lagt til grunn at hendelsene saken gjelder fant sted lørdag 15. november 2008 litt etter kl. 0230. A var en av flere i et følge som, på vei hjem fra Kirkenes sentrum, ble vitne til at en annen person ble tilsnakket av politiet for urinering på offentlig sted. Tingretten har lagt til grunn at A var beruset.

Om hendelsesforløpet heter det deretter i tingrettens dom:

Tiltalte med følge hadde stoppet opp og sto ca 5-6 meter fra politibetjentene, og det falt noen kommentarer blant annet om politiets ressursbruk. Hvorvidt kommentarene var rettet mot politiet eller internt i gruppen er noe uklart, men de ble av Dahle og Støckel oppfattet som rettet mot politiet. Politibetjent Støckel gikk bort til følget og ba dem fortsette bortover Parkveien.

B og tiltalte er begge frilansjournalister, og retten finner det sannsynlig at tiltalte sa at han var journalist i TV2 og hadde rett til å være der. Politibetjent Støckel kan ikke huske at dette ble sagt, men har forklart at dersom det ble sagt, har han oppfattet det som «fyllevrøvl».

Uttalelsen fra tiltalte har med andre ord ikke gjort nevneverdig inntrykk.

Politibetjent Støckel ba følget om å forlate stedet minst tre ganger og gjorde oppmerksom på at de kunne bli ilagt forelegg dersom de ikke etterkom politiets pålegg.

Politibetjent Dahle sto fortsatt sammen med personen som hadde urinert på plassen. Han ville ikke si hva han het og politibetjent Dahle ba om at henne kollega kunne få visitere han for å finne legitimasjon, noe som var greit. Politibetjent Støckel foretok visiteringen. Personen viste seg å være C.

Mens visiteringen pågikk ble det ropt fra tiltaltes følge: «Se hva politiet gjør - det kan de ikke ha lov til», «Se, nå ransaker de han - de vet ikke hva de gjør» og «Dette må filmes». Tiltalte og D beveget seg mot politibilen. Tiltalte og B hadde begge tatt opp mobilene for å ta bilder eller filme.

C begynte å gå mot følge og ropte «Jeg vil bli filmet - se hva de gjør». Politibetjent Dahle måtte ta tak i C og førte han bak politibilen slik at bilen var mellom dem og tiltalte med følge. C satte seg her ned og ville ikke reise seg.

B gikk rundt bilen og tok et bilde av politiet og C, og fikk beskjed fra politibetjent Dahle om å slutte å filme, hvorefter B repliserte: «Jeg har også en jobb å gjøre».

Politibetjent Støckel ga så tiltalte med følge valget mellom å forlate stedet eller å bli med på stasjonen. Tiltalte sa han ville være med på stasjonen og gikk og satte seg i cellebilen. B fikk deretter valget mellom å forlate stedet eller å bli med på stasjonen, og han valgte å bli med på stasjonen. D slo ut med armene og sa til politibetjent Dahle «jeg vil også bli arrestert - da kan vi alle bli arrestert og vise at politiet ikke vet hva de driver med».

Politibetjent Dahle ba tiltaltes kone om å ta med D hjem og hun forsøkte å trekke han med seg. D rev seg løs og ble deretter plassert i cellevognen. Alle tre ble innsatt i arrest med hjemmel i politiloven §8 og deretter bøtelagt.

Det er ikke bestridt og heller ikke tvil om at journalister har rett til å dekke ordens- og vaktjenester ved aktuelle hendelser som finner sted på offentlig sted. Det er imidlertid ikke det denne saken handler om. Tiltaltes adferd og tilrop mot politiet som var i ferd med å utføre en lovlig tjenestehandling, førte til at C begynte å rope til tiltalte med følge. Han ble lite samarbeidsvillig og politibetjent Dahle måtte ta tak i han for å få han bort og bak cellebilen.

Lagmannsretten er enig med tingretten i at A i dette tilfellet hadde plikt til å rette seg etter politiets pålegg, og at hans unnløstelse av å gjøre dette innebar en straffbar overtredelse av politiloven §30 nr. 1, jf. §5. Til forsvarers anførsler bemerkes det at grensedragningen mellom ytringsfriheten og politiets muligheter for å opprettholde ro og orden mv. i seg selv er interessant, men at denne saken ikke utgjør et grensetilfelle. Ut fra tingrettens domspremisser ble politiet forstyrret i sin tjenesteutøvelse og opprettholdelse av ro og orden, og det kan ikke kreves at tjenestemennene i ettertid er i stand til å identifisere nøyaktig hvem som til enhver tid sier og gjør hva i en gruppe som opptrer forstyrrende - det sentrale er at det forelå en situasjon som ga politiet en rimelig og fornuftig grunn til å pålegge A og øvrige i gruppen å forlate stedet. Det vises i denne forbindelse til Rt-1988-181, som anses relevant selv om den gjelder praksis forut for politiloven §5, og Rt-1981-21 som gjelder overtredelse av straffeloven §329. Om A likevel mente seg berettiget til å bli på stedet, skal som anført av aktor vurderes som en rettsvillfarelse, og tingrettens konstatering av at de subjektive vilkår for straff er til stede, anses dekkende og er heller ikke særskilt angrepet.

Saksomkostninger er ikke påstått, og ilegges ikke.

Dommen er enstemmig.

Slutning

Anken forkastes.